

Đakovo

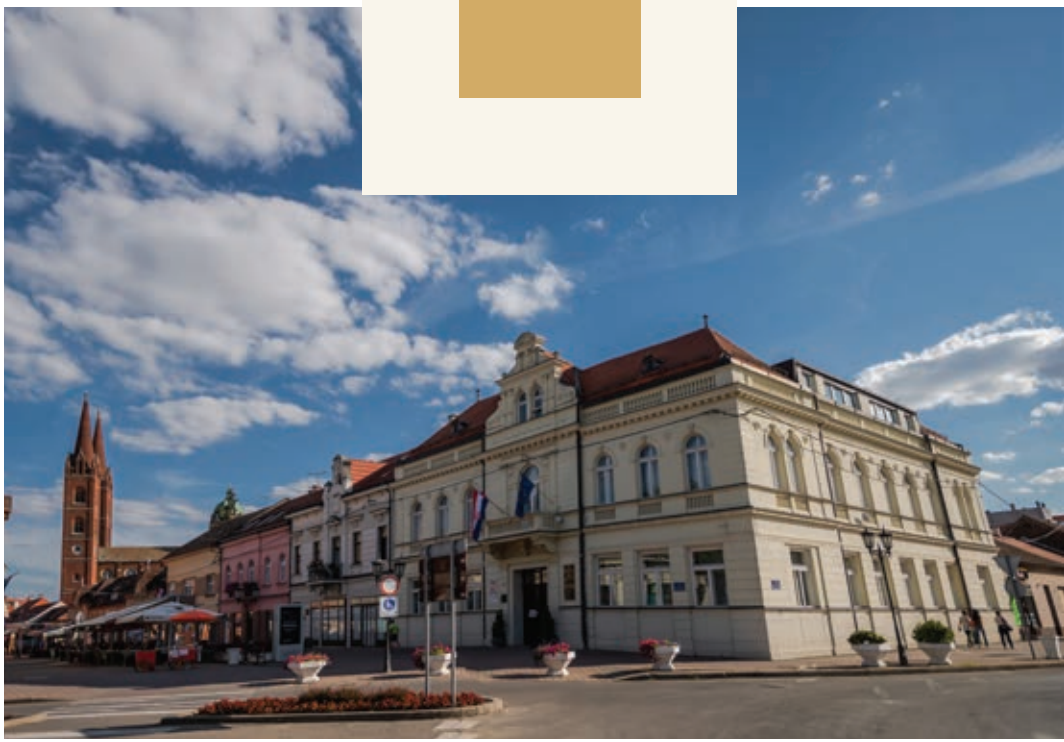

// Đakovo // 13 stoljeća // Crkva Svih Svetih // Katedrala sv. Petra // Đakovački vezovi // Ergela lipicanaca // Josip Juraj Strossmayer //

Đakovo - grad koji postoji 13 stoljeća

Grad Đakovo, administrativna jedinica koja obuhvaća gradsko središte i okolna sela Piškorevce, Budrovce, Đurđance, Kuševac, Ivanovce Đakovačke, Široko Polje, Nove Perkovce i Selce Đakovačke, prema popisu stanovništva iz 2011. ima 27 745 stanovnika, a brojem stanovnika devetnaesti je hrvatski grad i drugi po veličini u Osječko-baranjskoj županiji. Povijest Đakova započinje u 11. stoljeću, ali područje grada i okolica – Đakovština – naseljeno je još u neolitiku, oko 5500 godina prije Krista. Nedaleko od današnjeg Đakova, na Štrbincima, nalazilo se rimsko naselje Certissia. U pisanim spomenicima tek se u 13. stoljeću počinje spominjati grad u dokumentima srednjeg vijeka kao Dyacon, Dyaco, Diaco, Deako, Dyakow, a iz arheoloških vrela znamo da je postojao u 11. stoljeću, dakle grad je star oko 1240 godina i smješten je u početku oko sadašnje crkve Svih Svetih. Razvoj grada ubrzava se s preseljenjem bosanskih biskupa u Đakovo. Brat hrvatsko-ugarskog kralja Bele IV., knez Koloman, poklonio je 1239. bosanskom biskupu Ponsi za sjedište biskupije grad Đakovo i okolicu. Đakovački biskupi su često, osim duhovni pastiri, bivali i prosvjetitelji, gospodarstvenici, književnici, mecene, ali i ratnici. Među njima je i prvi poznati pisac među đakovačkim biskupima i svećenicima

1.

// *1. Zgrada Gradske uprave (Andrej Car)*

// *Suncokreti (Silvija Butković)*

- Mijo Kesarić, ujedno i utemeljitelj slavne biskupijske ergele, danas Državne ergele lipicanaca. Đakovo je okupirano 1536. u velikom turskom pohodu na Slavoniju. U tursko doba Đakovo se zvalo Jakova, a imalo je rang „kaze“, tj. kotara. Po slavnom turskom putopiscu Evliji Ćelebiji, Jakova je bila poznata po pašinim dvorima i lijepim džamijama: Hadži-pašinoj, Kaston-pašinoj i Ibrahim-pašinoj. Ostala je sačuvana ova potonja, ali pretvorena u katoličku crkvu Svih Svetih. Nakon oslobođenja od Turaka Đakovo se mukotrpno i polagano razvija, poglavito zahvaljujući svojim biskupima. Najveći trag ostavio je biskup Strossmayer (1815-1905.), graditelj grandiozne đakovačke katedrale.

U 20. stoljeću razvoj Đakova tri puta prekidaju ratovi. Posebice je tragične posljedice imao Drugi svjetski rat kada su se nekoliko puta u samom gradu vodile borbe, a više puta je gađana i oštećivana katedrala, koja je pretrpjela i teška oštećenja u požaru 1933. kada su izgorjele i prve katedralne orgulje. Đakovčani su se početkom devedesetih opredijelili za neovisnost Hrvatske i u velikom broju uključili u postrojbe hrvatske vojske. Nakon gotovo pola stoljeća 15. rujna 1991. ponovno su vođene borbe u samom gradu između Hrvatskih snaga i jedinica bivše JNA: nakon trodnevnih borbi jedinice JNA predale su se hrvatskim braniteljima iz Đakova. Uz ratne događaje 20. stoljeće su obilježili i posjeti svjetskih velikana Đakovu. Tako je 17. studenog 1927. godine u Đakovu boravio kardinal Roncalli, kasniji papa Ivan XXIII. Dobri. Engleska kraljica Elizabeta II. sa

2.

suprugom i kraljevskom svitom posjetila je 1972. đakovačku lipicansku ergelu u sklopu svog službenog posjeta SFRJ. Ergela Đakovo 15. ožujka 2016. po drugi put ugostila je člana britanske obitelji. Stopama kraljice Elizabete II., prošetala je Camilla, vojvotkinja od Cornwalla. Zlatnim slovima ostat će zapisano kako je 7. lipnja 2003. sluga Božji Ivan Pavao II., poglavar Rimokatoličke crkve, nasljednik Svetoga Petra, pohodio Đakovačku i Srijemsku biskupiju. „Divim se ljepoti slavonske ravnice, žitnici Hrvatske", rekao je ispred katedrale pozdravljajući narod šokačkim šeširom. Pet godina

3.

4.

// 2. *Detalj freske* Prijestolje sv. Petra, „Vojujuća crkva Isukrstova", *Alexander Maximillian Seitz, 1880., katedrala sv. Petra*

3. *Papa Ivan Pavao II. prilikom posjeta Đakovu, 7. lipnja 2003. (Nadbiskupijski arhiv)*

4. *Pobočni oltar* sv. Ćirila i Metoda, *Vatroslav Donegani (skulpture), 1881., katedrala sv. Petra (Laszlo Cseri)*

kasnije ponovno veliki događaj za Đakovo: 18. lipnja 2008. Sveti Otac Benedikt XVI. uspostavio je Crkvenu pokrajinu Đakovačko-osječku te je uzdigao Biskupiju Đakovačko-osječku na metropolitansko sjedište, a preuzvišenog mons. Marina Srakića, dotadašnjeg biskupa đakovačko-srijemskog, imenovao je za prvog nadbiskupa metropolita đakovačko-osječkoga. Papa Franjo 18. travnja 2013. godine nadbiskupom i metropolitom đakovačko - osječkim imenovao je preuzvišenog mons. Đuru Hranića.

Grad bogat vrijednim građevinama

Središnja gradska ulica - Ulica Ivana Pavla II. – popularni korzo – povezuje dva glavna gradska trga – Trg J. J. Strossmayera i Trg dr. Franje Tuđmana. Uža gradska jezgra Đakova je i danas sačuvala svoje obrise koji su oblikovani u 18. i 19. stoljeću. Ta činjenica Đakovu daje poseban šarm i ostavlja pozitivan utisak na svakoga tko navrati u grad, posebice za lijepa vremena kada glavna gradska ulica postane šetalište i mjesto druženja u brojnim ugostiteljskim objektima. Unutar gradske jezgre 33 zgrade vode se kao zaštićeni spomenici kulture. Među njima izdvajaju se historicistička katedrala sv. Petra, crkva Svih Svetih, barokni Biskupski dvor, Spomen-muzej biskupa J. J. Strossmayera i kanoničke kurije, nekoliko secesijskih zgrada među kojima su zgrada Gradske uprave (arhitekta Josipa Vancaša) i Bogoslovno sjemenište (rad arhitekta Dionisa Sunka), a secesijske karakteristike ima i samostan Milosrdnih sestara sv. Križa. U Starčevićevoj ulici, u zgradi nekadašnje kotarske uprave, smješten je Muzej Đakovštine.

5.

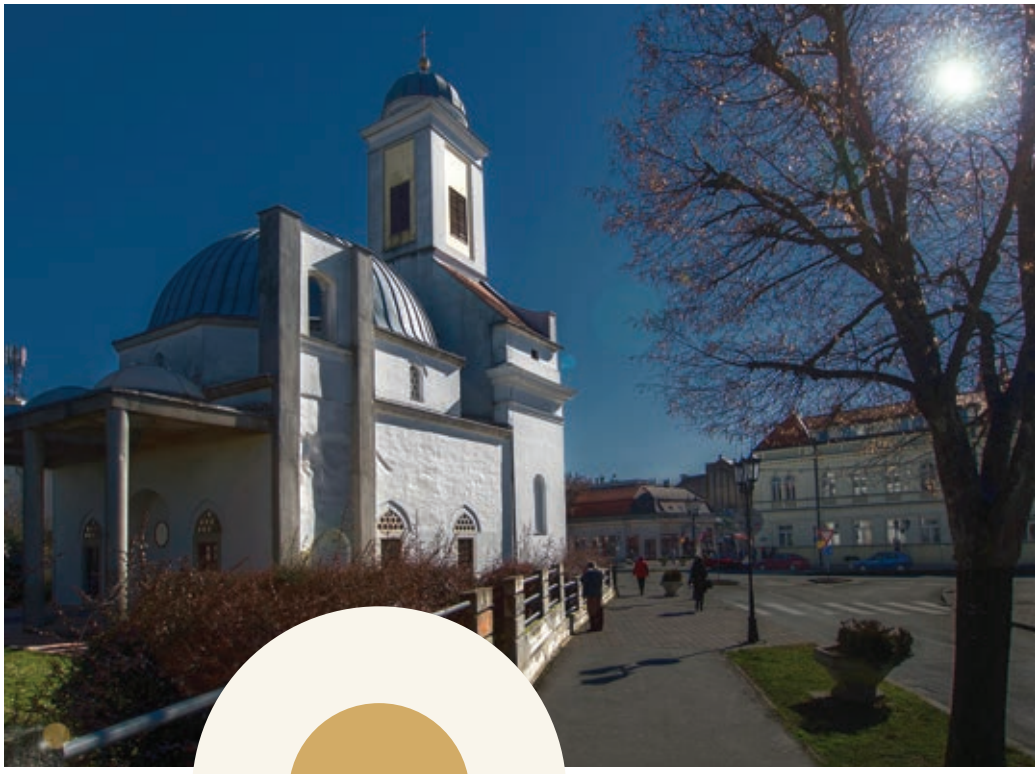
6.

// *5. Bogoslovno sjemenište (Maja Muškić)*
6. Ulica Ivana Pavla II. - Korzo (Andrej Car)
7. Crkva Svih Svetih (Laszlo Cseri)
8. Sjemenišna kapela Bezgrešnog Začeća Blažene Djevice Marije (Foto arhiv Bogoslovnog sjemeništa)
9. Samostan Milosrdnih sestara sv. Križa (Andrej Car)

Crkve i kapele u Đakovu

Kao nadbiskupijsko sjedište Đakovo obiluje crkvama i kapelama. U srcu Đakova je majka svih crkava u Nadbiskupiji – katedrala sv. Petra, a uz nju grad rese župna crkva Župe Svih svetih (preuređena Ibrahim-pašina džamija), župna crkva Dobrog Pastira u naselju Sjever (sagrađena 1995., arhitekt Franc Kvaternik), samostanska crkva Presvetog Srca Isusova (građena 1906. – 1908., arhitekti Axman i Domes), grobljanska crkva/kapela Uskrsnuća Isusova (sagrađena 1900., arhitekt Josip Vancaš) i Filijalna crkva u Pisku sv. Ivana Krstitelja (sagrađena 1976.).

Osim šest crkava u Đakovu je i sedamnaest kapelica od kojih se izdvaja kapela Sv. Josipa u Biskupskom dvoru, ostatak prethodne katedrale te sjemenišna kapela za bogoslove posvećena Bezgrešnom Začeću Blažene Djevice Marije s drvenim stropom oslikanim po nacrtima Isidora Kršnjavija. Tornjić kapele je preuzet od bivše franjevačke barokne crkve koji je skladno uklopljen u secesijsku arhitekturu Dionisa Sunka.

7.

8.

9.

Crkva Svih Svetih

Župna crkva Svih Svetih u nekim se zapisima spominje najprije kao crkva sv. Lovre, koja je tijekom turske vladavine pretvorena u jednu od tri džamije na prostoru današnjeg Đakova - Ibrahim-pašinu. Drugi izvori tvrde da je turska džamija podignuta na tlu spomenute crkve. Jedina je ostala očuvana sve do danas, no pretrpjela je određene izmjene kroz nekoliko arhitektonskih zahtjeva. Ljudevit Seitz zaslužan je za dekoracije u interijeru, a riječ je o kopiji bizantsko - maurskog stila.

10.

Katedrala sv. Petra (1866. - 1882.)

„Crkva dakle djakovačka već i samim svojim vanjskim strojem odgovara posve zemljopisnomu položaju našemu i opominjat će živo naš narod na onu posebnu uzvišenu svrhu, na koju smo u ovim europejskim stranama posebice pozvani. Na to smjerati ima sva umjetnost naša…“ zapisao je graditelj katedrale Josip Juraj Strossmayer 1874., osam godina prije dovršetka, a osam godina poslije početka gradnje najznačajnijeg kulturnog spomenika u Đakovu, najljepše katedrale između Venecije i Istanbula, kako je rekao slavni papa Ivan XXIII. Dobri.

Gradnja katedrale (1866. - 1882.) najznačajniji događaj u kulturnoj povijesti Đakova i jedan od najznačajnijih hrvatskih graditeljskih pothvata svoga vremena. Suvremenici izgradnje i dovršetka katedrale nazivali su je „čudovištem umjetnosti”, a jedna mlada snaša iz okolice Đakova na upit slavnog Isidora Kršnjavija, koji ju je

// 10. Unutrašnjost crkve Svih Svetih (Laszlo Cseri)

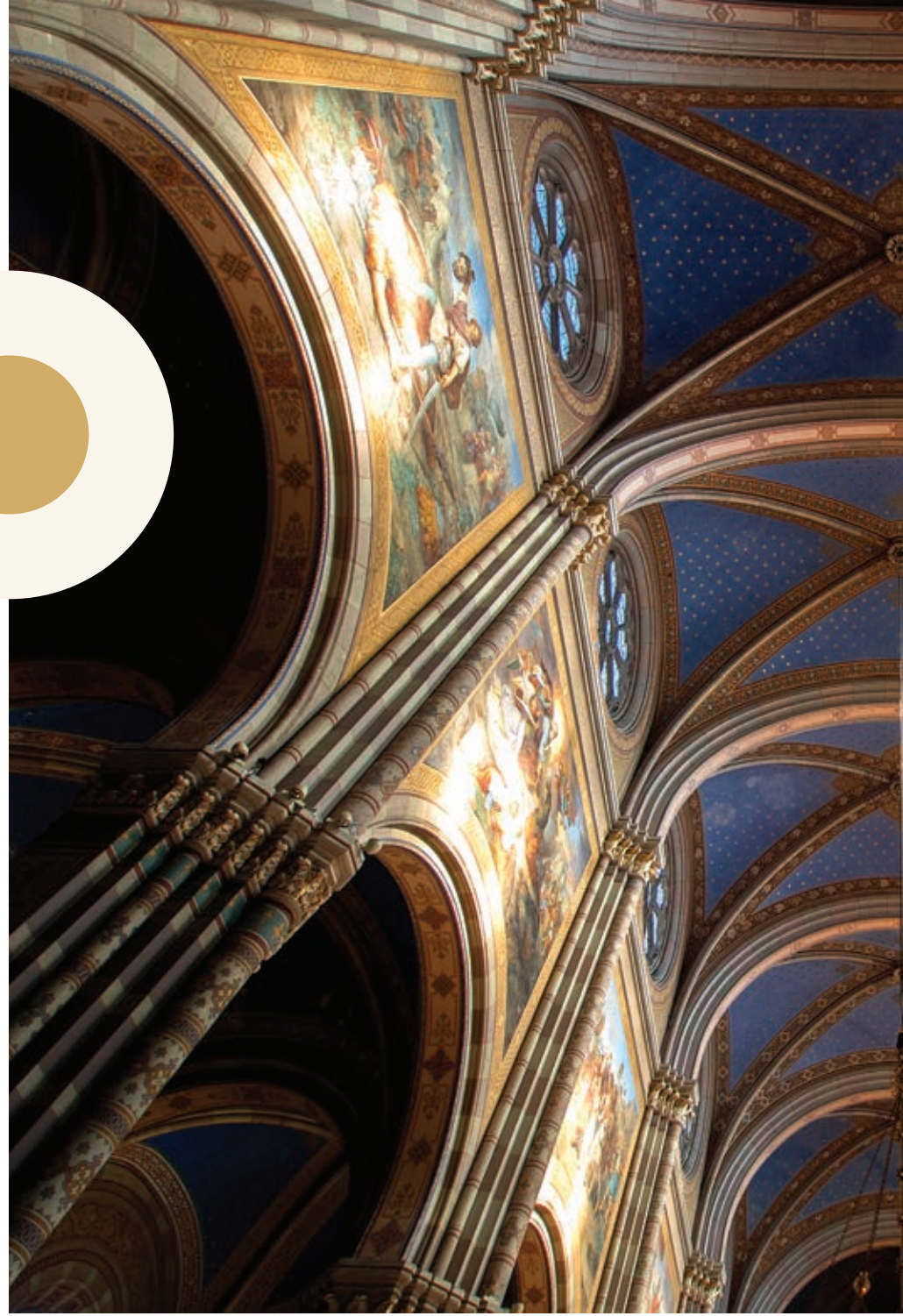
11. Katedrala sv. Petra (Laszlo Cseri)

11.

zatekao u netom posvećenoj katedrali, što misli o njenom izgledu, ovako je odgovorila: „Kako li mora biti lijepo u nebu, kad je tu već tako!“.

Nacrte za katedralu biskup Strossmayer naručio je u Beču kod arhitekta Karla Rösnera. S njim potpisuje ugovor o gradnji u Đakovu 17. travnja 1866. Međutim, Rösner umire 1869., a nakon njegove smrti posao preuzima arhitekt Friedrich Schmidt, po mnogima najčuveniji gotičar 19. stoljeća, kojemu i Strossmayer priznaje „da mu se imade mnogo zahvaliti što mu se gotika s romantikom i u nutarnjosti i vanjštini crkve onako divno slaže”. Crkva je pokrivena crijepom u svibnju 1871. Konačno dovršenje crkve dogodilo se nakon 11 godina, a posvećena je 1. listopada 1882. Katedrala je bogato oslikana i urešena skulpturama. Oslikavanje je trebao obaviti najslavniji slikar nazarenske škole J. F. Overbeck, ali je umro, pa su posao obavili njegovi sljedbenici, njemački slikari koji su živjeli u Rimu, otac i sin Alexander-Maximilian Seitz i Ludwig Seitz. Načinjene su 43 freske, od kojih je dvije napravio talijanski slikar Ludovico Ansiglioni. Ove su slike, po mnogima, jedna od najvrjednijih umjetničkih vrijednosti katedrale. Osim slika, katedrala ima 7 oltara i svečanu propovjedaonicu na kojima su kameni kipovi i reljefi svetaca. Glavni oltar je remek-djelo arhitekture posvećen katedralnom patronu sv. Petru apostolu. Odabir svetačkih likova na sporednim oltarima povezan je s poviješću biskupije, idejama biskupa graditelja i općom pučkom pobožnošću. Najviše skulptura izradili su Vatroslav Donegani, Ivan Rendić i Georg Feuerstein. Sve zidne plohe

12.

// *Katedrala sv. Petra (1866. - 1882.)*

13.

// *12. Unutrašnjost katedrale sv. Petra (Laszlo Cseri)*

13. Vanjski detalj katedrale sv. Petra (Laszlo Cseri)

katedrale ukrašene su bojanim ornamentima vrlo različitih oblika. To je djelo slikara-dekoratera Josipa Voltolinija i njegovih suradnika. Velika su vrijednost katedrale orgulje na pjevačkom koru s velikom rozetom u pozadini. Prve orgulje izgorjele su u velikom požaru koji je u katedrali buknuo 1933. Sadašnje orgulje gradila je poznata slovenska orguljska tvrtka Franca Jenka. Imaju 73 registra, 3 manuala i pedal sa 5.486 svirala. Crkveni inventar izrađen je u historicističkim stilovima. U kripti su nadgrobne ploče đakovačkih biskupa te grobnica J. J. Strossmayera s reljefom koji

14.

15.

16.

// *14. Luster glavnog broda katedrale, Friedrich Schmidt (projekt), Dziedzinski & Hanausch (izvedba), 1884. (Laszlo Cseri)*

15. Detalj freske, katedrala sv. Petra (Laszlo Cseri)

16. Detalj stuba, katedrala sv. Petra (Laszlo Cseri)

je izradio kipar Rudolf Valdec 1913. godine. Katedrala je istaknuti primjer historicističkog *gesamtkunstwerka*, gdje je neoromanička ideja provedena dosljedno od pročelja preko oltara do skulptura i oslika. Katedrala je sačuvala izvorni izgled iako je 1933. stradala u požaru, a 1941., 1945. i 1991. pretrpjela oštećenja od ratnih razaranja.

17.

Josip Juraj Strossmayer

Najveći Đakovčanin, svestrani Josip Juraj Strossmayer, rodio se 4. veljače 1815. u Osijeku. U rodnom gradu završava osnovno i srednje obrazovanje, stupa u Bogoslovno sjemenište u Đakovu i započinje filozofsko-teološki studij, a završava ga u Pešti i Beču, gdje postiže doktorat iz filozofije i teologije. Uz svoj materinski hrvatski izvanredno je poznavao latinski, njemački i francuski jezik. Godine 1847. imenovan je za jednog od ravnatelja Carskog zavoda sv. Augustina u Beču i dvorskog kapelana.

U vrijeme revolucionarnih zbivanja aktivno je uključen u sudbonosne događaje. Na prijedlog i molbu bana Josipa Jelačića i bečkih Hrvata car Franjo Josip imenuje ga 1849. bosansko-đakovačkim i srijemskim biskupom, a u svibnju 1850. papa Pio IX. potvrđuje carski dekret o imenovanju. Za biskupa je zaređen 8. rujna 1850., a 29. rujna preuzima upravu biskupije i upravlja njome 55 godina, sve do svoje smrti.

// *17. Josip Juraj Strossmayer (Arhiv Đakovačko – osječke nadbiskupije)*

Polje djelovanja biskupa J. J. Strossmayera vrlo je široko. On je ponajprije pastir svoje biskupije. Vrlo je aktivno sudjelovao u političkom životu Hrvatske, Monarhije, slavenskog juga, slavenskog svijeta i Europe. Razvio je neviđenu mecenatsku djelatnost u domovini i slavenskom svijetu. Utemeljitelj je najviših kulturno-prosvjetnih ustanova u Hrvatskoj - Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti), modernog sveučilišta u Zagrebu i Galerije slika (danas Strossmayerove galerije starih majstora). Pomaže sve hrvatske gimnazije i obrazovne ustanove. Moralno i materijalno pomaže mnoge studente i đake, pisce i umjetnike... Bio je preteča zbližavanja kršćanskih crkava i kultura, napose katolika i pravoslavnih Slavena.

U Hrvatskoj oživljava kult i baštinu apostola i prosvjetitelja Slavena, sv. Ćirila i Metoda. Spašava hrvatsku nacionalnu baštinu Gostinjac i Kaptol sv. Jeronima u Rimu i zajedno s nadbiskupom Josipom Stadlerom pretvara ga u nacionalni zavod za postdiplomski studij mladih hrvatskih svećenika. Svoju dalekovidnost u crkvenom i društvenom životu pokazao je napose na Prvom vatikanskom koncilu 1869./70. godine. Četrdeset godina kao apostolski administrator skrbi za Katoličku crkvu u Srbiji. Prisutan je svojom neprocjenjivom pomoći u Bosni. Prvi je hrvatski biskup koji je uspostavio vezu s iseljenim Hrvatima u prekomorskim zemljama i poslao im prvog domovinskog svećenika. Prisutan je u gospodarskom životu i inicijator mnogih gospodarskih pothvata u Hrvatskoj. Njegova životna gesla „Sve za vjeru i domovinu" te „Prosvjetom k slobodi" jasno pokazuju da se svim svojim sposobnostima i moćima posvetio životu svoga naroda, slobodnoj i samostalnoj domovini, a put do slobode da mu je bila evanđeoska ljubav i kršćanska kultura i prosvjeta.

Na Prvom je vatikanskom koncilu 1869./70. iznio mnoge prijedloge koje će usvojiti tek Drugi vatikanski koncil pa ga danas mnogi nazivaju ocem Drugog vatikanskog koncila. Biskup Strossmayer je, naprotiv, sva crkvena dobra ugrađivao u suvremenu kulturu hrvatskog naroda. Nije pretjerano ustvrditi da je Zagreb i Strossmayerovom zaslugom, materijalnim dobrima naše Crkve, postao kulturnom metropolom našega naroda. Dio Strossmayerove veličine prelio se na Đakovo i na njegove građane. Za njegova biskupovanja Đakovo se utrostručilo brojem stanovnika, a u njemu je sagrađena i jedna od najljepših katoličkih crkava, „čudovište umjetnosti", kako ju je nazvao Isidor (Iso) Kršnjavi. U mjestu za koje nikada ranije nisu čuli dolazili su arhitekti, slikari, kipari, majstori raznih vrsta, dizali neobičnu, predivnu crkvu. Tako svjetsku, a tako panonsku, hrvatsku, slavonsku, đakovačku, našu. Strossmayer je imao znanja, vizije, novaca, ukusa. Njemu su posvećene stotine pjesama, knjiga, slika, on je sagradio ključne ustanove hrvatske kulture i znanosti.

18.

// *18. Katedrala sv. Petra (Bruno Colić)*

Strossmayerov trg

19.

Trg J. J. Strossmayera najljepši je trg u Đakovu i zasigurno spada među najljepše trgove u Hrvatskoj. Trg djeluje iznimno skladno, iako se na njemu nalaze zgrade sagrađene različitim graditeljskim stilovima, a u središtu je spomenik biskupu Strossmayeru koji gleda prema katedrali, rad kipara Rudolfa Valdeca (ranije se na istom mjestu nalazila bista biskupa Strossmayera, rad Ivana Meštrovića, danas smještena u Spomen-muzeju biskupa J. J. Strossmayera).

Od srednjeg vijeka pa do 19. stoljeća najveći dio današnjega trga zauzimala je utvrda od koje je ostao sačuvan zid iza katedrale i dvora. Konačan izgled trg je dobio nakon gradnje katedrale i Bogoslovnog sjemeništa. Na zapadnoj strani trga su kurije, sagrađene po odobrenju carice Marije Terezije, u kasnobaroknom stilu, sredinom 18. st. Najstarija kurija, najbliža sjemeništu, sagrađena je 1776. godine, sljedeća do nje 1782. godine, a preostale dvije pred kraj 18. stoljeća. Na južnoj strani nalazi se secesijska zgrada sjemeništa, rad arhitekta Dionisa Sunka s početka 20. st. Na sjevernoj strani je đakovačka glavna ulica Ivana Pavla II. – popularni korzo. Na istočnoj strani se nalazi biskupski dvor, također građen u kasnobaroknom stilu, a odmah pored njega historicistička katedrala, građena mješavinom romaničkog, gotičkog i renesansnog sloga. Ako ovom nizu dodamo i ostatak srednjovjekovnog zida iza katedrale i dvora, dobit ćemo na malom prostoru povijest europskih graditeljskih stilova: od romanike do secesije. Godine 2017. završena je rekonstrukcija Trga J. J. Strossmayera, čime je on postao promenada, ukupne popločene površine od 8000 m^2.

20.

Biskupski dvor

Biskupski dvor je rezidencija đakovačkog nadbiskupa i mjesto glavnih biskupijskih institucija i ureda. Jednokatna je dvokrilna građevina baroknih stilskih karakteristika, smještena južno od katedrale sv. Petra i s njom zatvara zapadnu stranu glavnog đakovačkog trga. Gotovo cijeli frontalni dio dvora do trga, sagrađen je sredinom 18. stoljeća za vrijeme biskupa Ćolnića, dio je dozidao biskup Krtica, a južno krilo, do parka, izgradio je biskup Raffay.

// *19. Trg J. J. Strossmayera (Andrej Car)*
20. Kaptolske kurije (Maja Muškić)
21. Skulptura Blažene Djevice Marije s Isusom, Vatroslav Donegani, ulazni portal Biskupskog dvora (Laszlo Cseri)

21.

22.

Dvor je temeljito obnovljen uoči posjeta pape Ivana Pavla II. Đakovu. Vraćena je izvorna boja pročelju koje resi ulazni portal nad kojim je niša sa skulpturom Blažene Djevice Marije s Isusom, rad đakovačkog kipara Vatroslava Doneganija. Punim sjajem bljesnuli su i prekrasni saloni uređeni portretima biskupa i drugim vrijednim umjetninama. U dvoru se nalazi i kapela posvećena sv. Josipu, ostatak prethodne katedrale.

23.

24.

// 22. Crveni salon, Biskupski dvor (Andrej Car)
23. Zeleni salon, Biskupski dvor (Andrej Car)
24. Biskupski dvor (Maja Muškić)

Đakovački vezovi

„Đakovački vezovi zaista su vez naroda“, pisao je književnik Matko Peić: „Čovjek Đakovštine, kao rijetko koji u Hrvatskoj, živi među svojima, bližnjima etički organski, kao što nit vune estetski organski živi u vezu. Treba otići preko godine pa ih vidjeti kad oru, siju, žanju, kad pjevaju u svatovima, kad na sprovodu koračaju iza mrtvaca. Uvijek: kao nit uz nit u ćilimu! Narodna nošnja dobije svoju pravu ljepotu, da ne kažem svoj puni smisao, kad iziđe iz muzeja s lutke u selo na živa težaka. Tek kad se rubina nabora niz dva lijepa ženska bedra, tek onda možeš spoznati što znači izraz da je rubina ‘skitita’. Moraš vidjeti žive te grudi, bokove i leđa, na koja će doći ornamentni zvani: klas, paunovo perje i rastov list! Gledajući povorke u narodnoj nošnji; imaš osjećaj da su livade umarširale u grad, da je u Đakovu defile šuma. I da ne prolaze momak i djevojka, nego raspupao grm divlje ruže i mlada šljiva u cvatu…“

Đakovački vezovi nezaobilazan su simbol Đakova, iako se održavaju od 1967. godine, ostavljaju dojam da se održavaju u Đakovu

// *25. Svečana povorka Đakovačkih vezova (Silvija Butković)*

26. Gorjanska ljelja (Maja Muškić)

25.

već stoljećima. Prvi Đakovački vezovi održani su 2. i 3. srpnja 1967., pod vodstvom dr. Zvonimira Benčevića, kao specifična prigodna turističko-kulturna manifestacija u povodu Međunarodne godine turizma pod nazivom Svečane igre Slavonije i Baranje Đakovački vezovi. Priredba je bila uvelike uspješna pa je odlučeno da postane tradicionalna.

26.

27.

Svake se godine okuplja nekoliko tisuća sudionika iz svih hrvatskih krajeva, ali i iz inozemstva, a posjetitelji mogu uživati u ljepoti narodnih običaja, nošnji, pjesme, plesa, rukotvorina, gastronomskih specijaliteta. Među atraktivnim vezovskim priredbama izdvaja se svečana povorka svih sudionika, programi otvaranja i zatvaranja Vezova, konjička natjecanja i mimohod svatovskih zaprega i jahača, gastronomski i glazbeni programi.
Ova priredba nastala je i održala se na iznimno snažnim temeljima skrbi za narodnu baštinu u Đakovu, koje je po mnogočemu jedno od najznačajnijih središta hrvatskog folklora.

28.

U Đakovu je uvijek jedan od kulturnih imperativa bio skrb za narodnu baštinu, a napose se to vidjelo i u vrijeme biskupa Strossmayera kada djeluju sakupljači narodnog blaga Josip Lovretić, Milko Cepelić, Matija Pavić, Ferdo Filipović, Ilija Okrugić, Nikola Tordinac... I sam Strossmayer posjedovao je „brojne predmete narodnog obrta, pa tako i primjerke nošnji, te raznih narodnih tkanja i vezova".

// *27. Svečana povorka Đakovačkih vezova (Maja Muškić)*

28. KUD „Tena" Đakovo na Đakovačkim vezovima (Maja Muškić)

29. Detalj slavonske nošnje (Silvija Butković)

29.

Pozitivan odnos prema tradiciji vidi se u đakovačkoj katedrali pa tako na fresci Poklonstvo kraljeva i pastira (L. Seitz 1878.) uočavamo Hrvata u narodnoj nošnji, Slavonku u budrovačkoj nošnji (vezenki), zatim u nošnje odjevene seljake i pastire. Pod na katedrali napravljen je tako da „oponaša djela narodnoga obrta, a vidljivi su elementi narodnog rukotvorstva i na pročelju katedrale.

// *30. Svatovska zaprega u svečanoj povorci Đakovačkih vezova (Maja Muškić)*

31. Svečana povorka Đakovačkih vezova (Maja Muškić)

31.

30.

UNESCO je u popis svjetske kulturne baštine uvrstio i Ljelje koje su jedan od simbola Vezova, te slavonski bećarac koji tako skladno odjekuje đakovačkim sokacima u vrijeme Đakovačkih vezova – zlatnih – jer se održavaju u vrijeme žetve slavonskoga zlata – pšenice; zlatnih jer je simbol Đakova i Đakovštine zlatovez na najljepšim narodnim nošnjama na svijetu!

32.

Đakovački bušari

Pokladni običaji na području Grada Đakova i nekadašnje Đakovštine sežu u daleku prošlost. U pokladno vrijeme maskirani bušari obilazili bi kuće i domaćinima izvodili kojekakve dosjetke i pjesme, a za uzvrat bi ih domaćin kuće darivao. Iako se podrijetlo ove tradicije može vezati uz europske antičke, srednjovjekovne ili renesansne običaje, koji imaju izvore u dionizijskim svečanostima i saturnalijama, ali i u kršćanskom predkorizmenom razdoblju, teško je odrediti izvor istih u našim krajevima. Uglavnom se pokladne ili karnevalske običaje pojašnjava simbolikom pobjede nad zimom, nevoljama, oskudicom i svim ostalim nedaćama koje su utjelovljene i uništene u figuri Karnevala. Đakovački bušari nisu samo manifestacija zabavnog tipa, oni su i kulturna manifestacija u kojoj se predstavlja tradicija vezana uz korizmeno vrijeme, običaje, hranu i način življenja te se na taj način čuva od zaborava. U nekoliko dana održavanja okupi se tu oko 3 000 sudionika iz svih krajeva, a program prati petnaestak tisuća ljudi.

// *32. „Buša" u pokladnoj povorci Đakovačkih bušara (Mirna Marić)*

Manifestacija se sastoji od Pokladnog gastrofesta (Mrsna i nemrsna jela kroz poklade i korizmu te ocjenjivanje i degustacija kobasica), Pokladnog jahanja te centralnog događaja Pokladne povorke.

Ispred zgrade Gradske uprave održava se ceremonijal preuzimanja vlasti, osniva se Bušarska republika, a gradonačelnik predaje ključeve grada Bušarima. Sve na kraju završava plesom pod maskama.

U okviru Đakovačkih bušara dodjeljuju se nagrade grupama za najbolje u sljedećim kategorijama: dječji vrtić, predškolska skupina, školska skupina, skupina odraslih, najveselija skupina, najoriginalnija muška maska, najoriginalnija ženska maska, najbolja tradicijska maska odrasli i djeca. Ova manifestacija uključuje rituale, običaje, svetkovine i usmenu tradiciju. Ona prenosi povijest zajednice i klasnih razlika, kao i gospodarskih i ekonomskih prilika, a posebnost Đakovačkih bušara očuvanje je i promocija tradicije sudjelovanjem brojnih skupina s tradicijskim maskama i običajima koji su neizostavan dio manifestacije.

Đakovački bušari po broju sudionika i posjetitelja najveći su karneval istočne Hrvatske i član su Hrvatske udruge karnevalskih gradova. Organizatori su ove manifestacije Grad Đakovo i Turistička zajednica Grada Đakova.

34.

33.

// 33. *„Veseli kosturi" u pokladnoj povorci Đakovačkih bušara (Mirna Marić)*

34. *„Snježna kraljica" u pokladnoj povorci Đakovačkih bušara (Mirna Marić)*

Čaroliji nema kraja na Adventu đakovačkog zavičaja

Na Trgu J. J. Strossmayera, u okrilju katedrale sv. Petra, u sklopu programa Adventa u Đakovu održavaju se mnogobrojni koncerti, programi za najmlađe, adventski sajam, klizalište te još niz drugih adventskih događanja. Na čarobnom Adventu u Đakovu možete uživati u okusima i mirisima blagdana, slavonskim delicijama, bajkovitim noćnim vožnjama fijakerom Državne ergele Đakovo i zvuku praporaca, adventskim pjesmama, živim jaslicama...

36.

35.

// *35. Vožnja fijakerom Državne ergele Đakovo u vrijeme Adventa (Mirna Marić)*

36. Žive jaslice (Andrej Car)

Događanja u sklopu programa Advent u Đakovu najbogatija su do Badnjaka, završetka vremena Došašća (Adventa) 24. prosinca, ali se mnoga, na veliku radost sugrađana i turista, nastavljaju sve do Silvestrova 31. prosinca, kada se Nova godina dočekuje u miru i veselju uz glazbu i šampanjac od 1998. godine.

Dozvolite da svjetlost tisuća naših lampica obasja i vaše blagdane!

Božićni bal lipicanaca

Božićni bal lipicanaca je glazbeno-scenska predstava s konjima, jahačima, vozačima i statistima uz goste večeri u organizaciji Državne ergele Đakovo.

Glazbeno-scenski spektakl, koji ostavlja bez daha, svojevrsna je božićna priča koja svake godine ima drukčiju tematiku, a održava se u dva termina u zatvorenoj jahaonici ergele u Đakovu.

39.

37.

// *37. Božićni bal lipicanaca, dvopreg (Silvija Butković)*

38. Božićni bal lipicanaca (Silvija Butković)

39. Božićni bal lipicanaca, ples na svili (Silvija Butković)

38.

Da se uistinu radi o pravom spektaklu, govore podaci o 40 rasnih konja i 100 sudionika koji svojim umijećem jahanja, vožnje, plesom, glumom i akrobacijama pričaju uzbudljivu bajku u svečanom blagdanskom tonu. Scene raskošne dvorske svečanosti, otmjene kvadrilje, dvoprega, valcera i polki s plesačima, dramatične otmice prelijepe vile, vrtoglave vožnje maratonskih jednoprega i scene vrhunskih umjetnika plesa ostavljaju bez daha 1400 posjetitelja.
Za vrijeme održavanja manifestacije ispred jahaonice organizira se i adventski sajam domaćih obrta i OPG-a.

Đakovo – kolijevka uzgoja hrvatskog ovčara

Hrvatski ovčar najstarija je hrvatska autohtona pasmina. Pretpostavlja se da se tijekom više stoljeća razvila od potomaka „sojeničkog psa“ (Canis Familiaris Palustris) na području istočne Slavonije. Postoji hipoteza o porijeklu prema manuskriptu biskupa Petra Bakića, zabilježena 1719. godine u Đakovu, koja se pak poziva na jedan raniji zapis đakovačkog biskupa Petra iz 1374. godine po kojoj je pasmina pristigla u Hrvatsku prilikom doseljenja Hrvata iz njihove prvotne domovine.

Sustavni uzgoj hrvatskog ovčara započinje prof. dr. Stjepan Romić 1935. godine na području Đakova i njegove okolice. Na 1. državnoj izložbi pasa u Zagrebu održanoj 29. i 30. listopada 1949. godine pasmina je službeno predstavljena, a Generalna skupština FCI-ja prihvatila je u Varšavi 7. i 8. svibnja 1969. godine standard hrvatskog ovčara pod brojem 277 i svrstala ga u I. FCI grupu – ovčarski i pastirski psi.

Hrvatski ovčar pas je kombiniranih svojstava, svestrano uporabiv, koristi se za čuvanje i upravljanje stadima domaćih životinja, kao univerzalni čuvar kuće, tj. imanja ili kao pas za pratnju. Hrvatski ovčar pokazao se vrlo uspješnim u primjeni u agilitiju, te sličnim kinološkim sportovima.

40.

// *40. Lipicanac i Hrvatski ovčar (Dora Dević)*

Prema povijesnim podacima, koji su sačuvani zahvaljujući đakovačkim biskupima, u arhivu Đakovačko-osječke nadbiskupije, Đakovo se ističe kao kolijevka uzgoja pasmine hrvatski ovčar. Danas se 80% ove pasmine u Hrvatskoj uzgaja u Đakovu, te su psi iz đakovačkog uzgoja redovito na tronu svjetske i europske kinološke pozornice.

Državna ergela lipicanaca Đakovo i Lipik

Jedan od najvažnijih i najtrajnijih simbola Đakova i Đakovštine su konji, čiji organizirani uzgoj traje već više od pet stoljeća u znamenitoj đakovačkoj ergeli – danas Državnoj ergeli lipicanaca. Ergelu su u Đakovu osnovali bosanski ili đakovački biskupi na posjedima dobivenih darovnicom ugarsko-hrvatskog kralja Kolomana 1239. godine. Kao početak Ergele u Đakovu smatra se 1506. godina, jer tada se prvi put spominje riječ ergela, u vezi s tadašnjim đakovačkim biskupom Mijom Kesarićem, koji je uzgajao devedeset arapskih konja. Ergela je, vjerojatno, postojala i prije prvog pisanog spomena, najvjerojatnije, kako to

41.

42.

43.

// *41. Preponsko natjecanje, Dvorana za konjičke sportove / zatvorena jahaonica (Silvija Butković)*

42. Pastuharna (Silvija Butković)

43. Dvorana za konjičke sportove / zatvorena jahaonica (Silvija Butković)

pretpostavlja dr. Andrija Šuljak, još u vrijeme križarskih ratova. Konji i Đakovo prvi se put spominju u zajedničkom kontekstu u dokumentima u povodu vjenčanja bosanskog bana Tvrtka s bugarskom princezom Doroteom. Ban Tvrtko darovao je tada bosanskom ili đakovačkom biskupu Petru deset arapskih kobila i jednog pastuha.

Do 1806. godine u Đakovu se isključivo uzgajaju arapski konji. Ergela iz Lipice te godine bježi pred Napoleonovom vojskom s 300 konja i smješta se u biskupovim štalama na Vitiki. Tu ostaju nešto više od godinu dana, a po odlasku Ergele Lipice u domaći

// 44. Vojvotkinja od Cornwalla Camilla u posjetu Pastuharni (Silvija Butković)

uzgoj su uvrštena 3 priplodna pastuha lipicanske pasmine. Kada je sredinom 19. stoljeća imenovan za biskupa J. J. Strossmayer, prelazi se na isključivi uzgoj lipicanskih konja. „Biskup Strossmayer je kazao svojim činovnicima: 'Ili njegujmo Ergelu kako treba ili je rastepimo'", piše u svojem tekstu posvećenom petstotoj obljetnici Ergele nadbiskup u miru Marin Srakić. Zaista su biskupa Strossmayera poslušali suvremenici, pa se Ergela lijepo razvijala i širila svoje kapacitete, a od 1854. u Ergeli se uzgajaju samo lipicanci. Početkom 20. st., Ergela broji 288 konja, a biskup Ivan Krapac gradi za uzgoj konja nedaleko od Đakova imanje nazvano po njemu Ivandvor. Nakon Drugog svjetskog rata Ergela je nacionalizirana i od tada je u vlasništvu države. Engleska kraljica Elizabeta II., sa suprugom i kraljevskom svitom posjetila je 1972. đakovačku lipicansku ergelu u sklopu svog službenog posjeta SFRJ. Ergela Đakovo 15. ožujka 2016. godine ugostila je po drugi put člana britanske kraljevske obitelji, Camillu, vojvotkinju od Cornwalla.

44.

Perivoj Josipa Jurja Strossmayera

Perivoj smješten neposredno uz katedralu zasadio je Mirko Emerik Raffay za svoga biskupovanja. Danas je posvećen biskupu nasljedniku, čovjeku koji će zauvijek obilježiti povijest Đakova i biskupije, ali i mnogo šireg područja.

// *45. Perivoj Josipa Jurja Strossmayera (Andrej Car)*

45.

Đakovački parkovi

Pjesma kaže kako Đakovo ima „dva parka i katedralu”, ali zapravo ih ima pet – Park pobjede, Mali park, Perivoj Josipa Jurja Strossmayera ili „Strossmayerov park”, nastao prije gotovo dva stoljeća, park Ivana Pavića te park Mirka Kladarića, posvećen jednoj od najznačajnijih osobnosti đakovačke medijske i kulturne scene u drugoj polovici 20. stoljeća. Kao i u većem dijelu Hrvatske, u 19. stoljeću ruše se srednjovjekovni bedemi i podižu parkovi i šetališta. Nastaje tada tako i znameniti đakovački park, ukras i „pluća grada”, omiljeno šetalište, ali i mitsko mjesto održavanja Đakovačkih vezova i, ne najmanje važno, prvih ljubavnih sastanaka naraštaja Đakovčana. Iako park danas svi nazivaju

47.

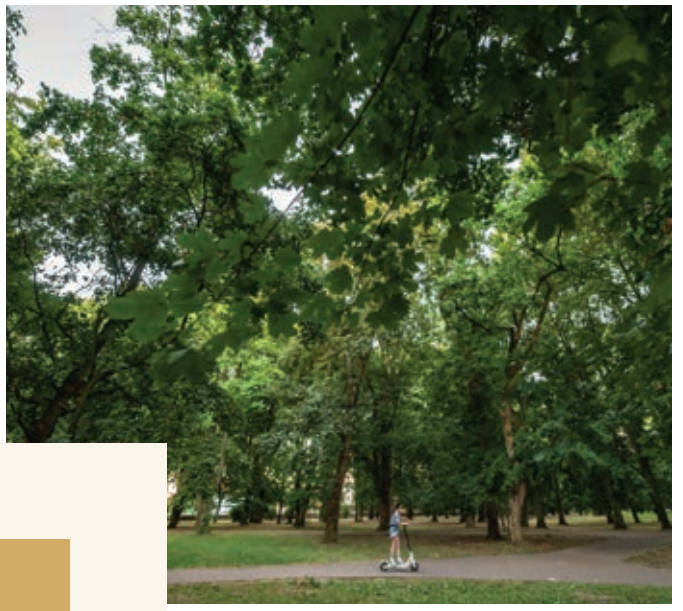

46.

// *46. Piknik (Aleksandar Bellian)*
47. „Meteor u parku” (Andrej Car)

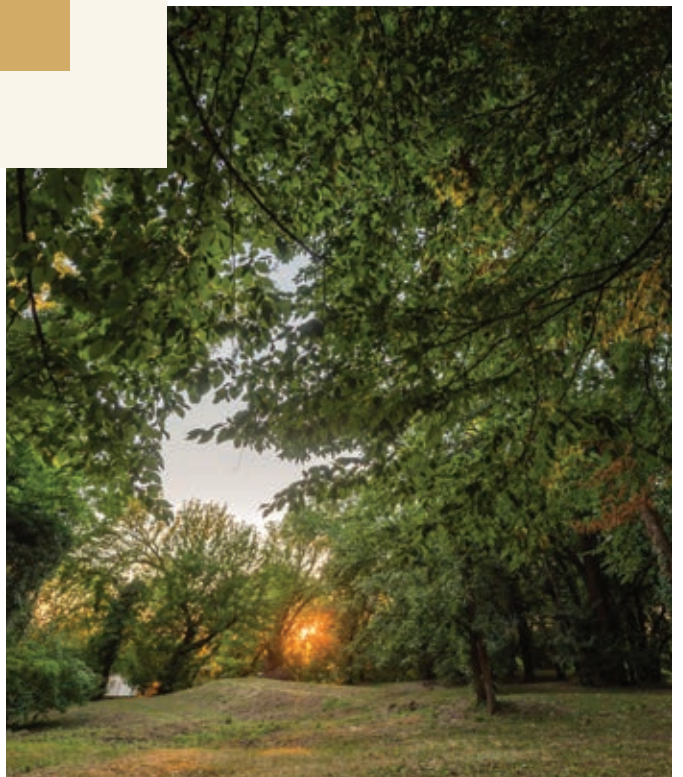

48.

Strossmayerovim, njegov nastanak seže u vrijeme jednog drugog zaslužnog đakovačkog biskupa. Na porušenim obrambenim zidinama starog grada biskup Emerik Mirko Raffay (1816. – 1830.) dograđuje južno krilo dvora, te uređuje i vrt ispred južnog pročelja i započinje s uređenjem voćnjaka i sadnjom egzotičnog drveća. Tako nastaje jedan od najvažnijih prirodnih ukrasa našega grada, u kojem se nalazi i pozornica Đakovačkih vezova s amfiteatralnim gledalištem koje se obilato ispunjava mnoštvom od 1967. od kada se u parku održavaju priredbe Đakovačkih vezova.

Na istaknutom mjestu u parku nalazi se i neobičan kamen za koji Đakovčani smatraju kako je riječ o meteoru. Nažalost, riječ je samo o kamenu rožnjaku terestričkog podrijetla, najvjerojatnije zaostalom od gradnje katedrale, ali dovoljno zanimljivom da još uvijek golica maštu Đakovčanima i njihovim gostima.

49.

// *48. Perivoj Josipa Jurja Strossmayera (Andrej Car)*

49. Perivoj Josipa Jurja Strossmayera (Andrej Car)

Spomenici u đakovačkom urbanom prostoru

U đakovačkom urbanom prostoru postavljeno je nekoliko iznimno vrijednih spomenika koji privlače pozornost namjernika. Jedan od ljepših je spomenik postavljen na Gradskom groblju uoči Svih Svetih 2011. Zove se „Majka Slavonka“, a rad je vinkovačkog akademskog kipara Ivana Križanca. Prikazuje Slavonku u narodnoj nošnji koja kleči i moli za poginulog sina, okrenuta prema Kalvariji. Označava običnu ženu iz naroda, koja je za domovinu dala najviše – živote svoje djece.

U spomen palim hrvatskim braniteljima Đakovštine, na Vijencu kardinala Alojzija Stepinca podignut je 2001. spomenik, rad akademskog kipara Petra Barišića i arhitekta Berislava Martinovića, nagrađen nagradom Vladmir Nazor 2002. i po mnogima

// *50. Spomenik biskupa J. J. Strossmayera (Maja Muškić)*
51. Spomenik Majka Slavonka (Arhiva TZ)
52. Spomenik Berda (Laszlo Cseri)
53. Spomenik Luke Botića (Danijel Geošić)

50.

jedan od najljepših spomenika Domovinskom ratu u Hrvatskoj. Na Trgu J. J. Strossmayera, preko puta katedrale, ističe se spomenik biskupu Strossmayeru postavljen 1999. Oblikovao ga je kipar Marijan Sušac prema modelu Roberta Valdeca. Spomenik Berda, autora Šime Vidulina, postavljen je 2002. godine. Prikazuje glazbeni instrument izrađen od bijelog kamena na ulazu u Strossmayerov park, gdje se održavaju Đakovački vezovi.

Uoči dolaska Svetoga Oca Ivana Pavla II. Biskupiji je poklonjen monumentalni kip Sv. Oca Ivana Pavla II., izrađen iz golemoga hrastova trupca izvađenoga iz Save, rad kipara iz ernestinovačke kiparske kolonije – Mate Tijardovića, Siniše Tešankića i Ivana Matkovića Laste, težak oko 2,5 tona i visok

52.

51.

53.

2,5 metara. Postavljen je u dvorištu Biskupskog dvora i predstavlja Svetoga Oca s mitrom na glavi i križem u ruci. Ispred zgrade Općinskog suda postavljena je 2008. bista Stjepana Radića, rad akademskog kipara Marijana Sušca, 2009. iza crkve Svih svetih postavljen je spomenik žrtvama komunizma Glava koja tone, rad akademskog kipara Antuna Babića, a u Malom parku se nalazi skulptura Ive Lole Ribara iz 1952., rad akademskog kipara Tome Rosandića. Prigodom obilježavanja 150 godina od smrti Luke Botića, 2013., na gradskom korzu postavljen je spomenik Luke Botića koji sjedi, rad akademskog kipara Marijana Sušca, poklon Đakovčanina Zvonka Benašića. Godine 2013. na židovskom groblju u Đakovu postavljena je skulptura Dine Merhav, izraelske kiparice rođene u Vinkovcima, pod nazivom *Peace in Heaven*. Skulptura je od željeza, sastoji se od Davidove zvijezde i drva života, a simbolizira život i razgranatost židovskog naroda. Na središnjem đakovačkom trgu 2015. godine postavljena je brončana bista predsjednika Tuđmana, rad akademskog kipara Ante Jurkića. Godine 2016., u Splitskoj ulici, postavljena je skulptura Spomenik životu, koja predstavlja pet elemenata: zemlju, zrak, vatru, vodu i glazbu. Autori skulpture su talijanski umjetnici, otac i sin Gautiero i Simone Mocenni; otac kipar, a sin pjesnik i glazbenik.

55.

54.

// *54. Skulptura Ive Lole Ribara (Silvija Butković)*
55. Spomenik hrvatskim braniteljima poginulim u Domovinskom ratu (Laszlo Cseri)

56.

57.

58.

// 56 Monumentalni kip Sv. Oca Ivana Pavla II. (Foto Brzica)

57. Bista dr. Franje Tuđmana (Foto Brzica)

58. Skulptura „Peace in Heaven” (Laszlo Cseri)

Pavićanske tri kapije i druge đakovačke legende

Srednjovjekovno Đakovo imalo je i svoje legende, od kojih je najpoznatija ona o oživljavanju mrtvaca u đakovačkom franjevačkom samostanu. Opisao ju je, zapravo otrgnuo od zaborava, Stanko Andrić u tekstu Sablasti u samostanu - Jedna epizoda iz ugarsko-bosanske franjevačke povijesti. Ipak, najpoznatija đakovačka legenda opjevana je u pjesmi Pavićanske tri kapije i govori o gradskom Romeu i Juliji. U tri opjevane kapije, u tri kuće koje i danas postoje stanovali su biskupijski zaposlenici: vinogradari, jer na fasadi kuće stoji reljefni prikaz vinove loze; šumari, što potvrđuje hrastovo reljefno lišće, dok su u trećoj stanovali glazbenici, a dokaz je reljefna lira. U jednoj od kapija dogodila se prije stotinjak godina tragedija: momak, vjerojatno, do ušiju zaljubljen, u jednom je trenutku ljubavne rasprave potegao nož i okončao si život. U spomen na taj tužni i nesretni događaj dvoje mladih, mladi su Pavićanci ispleli isto tako tužnu baladu Pavićanske tri kapije. Eugen Nirjak i Mirko Kladarić zabilježili su najstarije stihove te balade, a početkom devedesetih snimili su ih Slavonske lole i Vera Svoboda i otrgnuli od zaborava.

Možda je baš u tim kućama i kapijama neko vrijeme živjela najpoznatija đakovačka glazbena obitelj! Nakon što je 1806. imenovan biskupom u Đakovu Antun Mandić, u stolnoj je crkvi organizirao zbor i manji orkestar, a voditelj toga orkestra bio je poznati bečki glazbenik i skladatelj Jakob Haibel, Mozartov šurjak. U Đakovu je ostao do smrti, a za to vrijeme je, među ostalim, skladao 16 misa. Manje je poznato da je Haibel 1806. u Đakovo dao dopremiti i mali klavikord, svojedobno Mozartovo vlasništvo. Na tom je glazbalu Haibel muzicirao i skladao sve do smrti 24. ožujka 1826., kada je udovica Sofija dopustila da privatna imovina njezina supruga bude rasprodana, a ona se potom vratila u Austriju.

59.

// *59. Kuća u kojoj su stanovali vinogradari, reljefni prikaz vinove loze (Andrej Car)*

Vrijedne đakovačke kulturne institucije

Kao malo koji grad Đakovo obiluje kulturnim institucijama, čije vrijedne zbirke i programi privlače pozornost. U gradu djeluju profesionalne kulturne ustanove kojima su osnivači i suosnivači Đakovačko-osječka nadbiskupija i Grad Đakovo: Spomen-muzej biskupa J. J. Strossmayera, Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica, Muzej Đakovštine, Centar za kulturu, Gradska knjižnica i čitaonica i Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a u Đakovu.

// *60. Gradska knjižnica i čitaonica (Ivona Knežević)*

61.

Dijecezanski muzej u dvoru Biskupije osnovao je 1951. biskup Stjepan Bauerlein, a njegove zbirke Zbirka slika i skulptura te Zbirka namještaja nose oznaku A-kategorije, dakle iznimne su vrijednosti. U sklopu Muzeja nalazio se Strossmayerov salon u kojem je bila izložena građa u vezi s biskupom Strossmayerom. Ta soba bila je nukleus Muzeja koji je posvećen liku i djelu biskupa Strossmayera, najznačajnijeg đakovačkog biskupa - Spomen-muzej biskupa J. J. Strossmayera u Ulici Luke Botića, koji je otvoren 4. svibnja 1991. U potkrovlju Muzeja 8. svibnja 2001. otvoren je i atraktivan izložbeni prostor u kojem je priređeno više od stotinu izložaba.

Muzej Đakovštine, osnovan u prosincu 1951., danas je smješten u nekadašnjoj

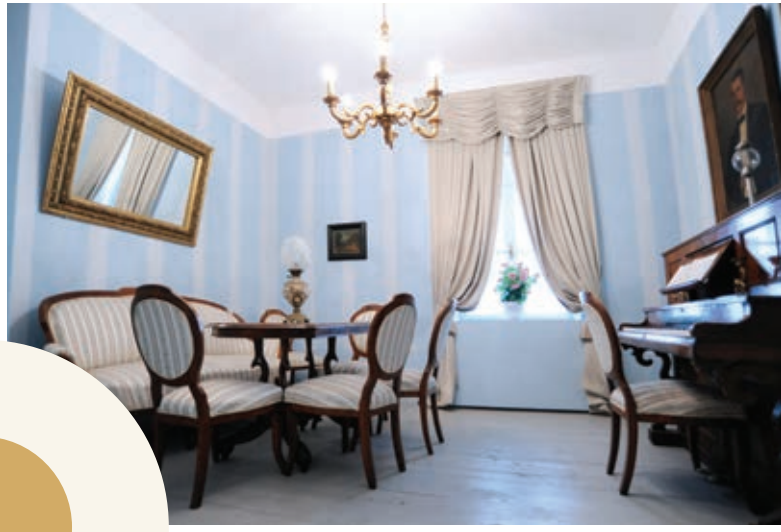
// *61. Hrvatski dom (Foto Brzica)*
62. Spomen – muzej biskupa J. J. Strossmayera (Laszlo Cseri)

62.

63.

64.

kotarskoj zgradi u Starčevićevoj ulici. Vrijedne zbirke ovoga Muzeja: Numizmatička, Etnografska, galerija slika, Zbirka slika i dokumenata iz II. svjetskog rata i Kulturno-povijesna zbirka, nose oznaku visoke B-kategorije.

Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica osnovana je 15. travnja 1996. dekretom tadašnjeg biskupa mons. Ćirila Kosa. Knjižnica je dovršena 10. svibnja 2005., kada je zgradu i prostore unutar nje blagoslovio tadašnji nadbiskup Marin Srakić.

// *63. Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica (Laszlo Cseri)*

64. Muzej Đakovštine (Laszlo Cseri)

Gradska knjižnica i čitaonica i Centar za kulturu djeluju u zgradi Hrvatskog doma u Ulici kralja Tomislava i stalno su mjesto kulturnih događanja u gradu: koncerata, kino i kazališnih predstava, književnih tribina i predavanja te imaju nezaobilazno mjesto u kulturnom životu Đakova.
Značajno je kulturno djelovanje Samostana Milosrdnih sestara sv. Križa, a među ostalim, u vlasništvu imaju i zanimljiv Muzej, koji krije vrijedne predmete i umjetnine sakupljene u stoljeće i pol djelovanja u Đakovu.

Bogatstvo mirisa i okusa

U Đakovu, kao i u cijeloj Slavoniji, njeguje se posebna gastronomska tradicija. Kroz dugi niz godina stanovnici ovoga kraja očuvali su tradicionalna jela kojima se danas ponose. Kulin, šunka, kobasica, slanina i čvarci postali su brend i neizostavni gastronomski užitak u kojemu bi svaki gost trebao uživati. Tradicionalni način proizvodnje ovih delicija pridonosi njihovoj originalnosti te Đakovo i Đakovštinu ističe kao poseban gastronomski dragulj.

Medenjaci, šape, paprenjaci, makovnjače, orahnjače te neizostavne pogačice i salenjaci dio su tradicionalnih slavonskih kolača koji svojim mirisima i okusima starije vraćaju u djetinjstvo, a mlađe pozivaju na kušanje starih specijaliteta. Slavonski stol oduvijek je krasilo obilje i bogatstvo ponude, a tako je ostalo i do današnjih dana. Vjerne tradicijskoj ponudi, manifestacijske aktivnosti nezaobilazno serviraju starinska jela. Ugostiteljsku ponudu upotpunjuju i drugi klasični restorani i pizzerije sa sve bogatijim gastronomskim izborom, a na svakodnevni kraći ili duži predah uz kavu ili neko piće pozivaju i brojni kafići sa svojim terasama.

65.

66.

// *65. Čobanac (Silvija Butković)*
66. Tradicionalna mesna jela (Arhiva TZ)

Vinski podrum Đakovačko-osječke nadbiskupije

U đakovačkim vinima uživaju istinski ljubitelji vina već više od dvije tisuće godina. Od tada pa do današnjih dana teče priča o vinogradarstvu ovoga kraja. Počeci vinarske i vinogradarske tradicije Đakovačko-osječke nadbiskupije sežu u predtursko doba, a nakon oslobađanja od Turaka osobito obnavljaju biskup Petar Bakić sadnjom vinograda u Trnavi i biskup Josip Antun Ćolnić, koji ih proširuje. Biskup Antun Mandić osniva vinograde u Mandićevcu, na obroncima Krndije, a biskup Josip Juraj Strossmayer gradi podrume u Trnavi i Mandićevcu. Nizala su se stoljeća, dolazili i odlazili gospodari, ali su ostajala poznata, priznata, kvalitetna i vrhunska vina đakovačkog vinogorja.

Takav višetisućljetni kontinuitet najbolja je potvrda dobre i stalne kakvoće vina đakovačkog vinogorja, ali još vrjednija i čvršća potvrda odlične kakvoće mnogobrojna su visoka priznanja na svjetskim izložbama. U prostoru ispod Biskupskog dvora, neposredno uz đakovačku katedralu smješten je podrum u kojem se mogu kušati poznata Misna vina vrhunske kvalitete.

67.

// *67. Detalj unutrašnjosti vinskog podruma (Arhiv Đakovačko – osječke nadbiskupije)*

Prirodne atrakcije

Đakovo svojim jezerima privlači brojne ribiče i kupače željne odmora i prekrasne prirode. Jezero Jošava nalazi se oko 2 km sjevero-istočno od grada Đakova. Proteže se od željezničkog nasipa Đakovo-Osijek do umjetno podignute zemljane brane. Dužine je 4,5 km i prosječne širine 200 metara. Jošava je umjetno jezero izgrađeno 1963./64. godine. Prvenstveno je namijenjeno za uzgoj riba, šport i rekreaciju. Jezera Bajer nalaze se na zemljištu Grada Đakova površine 4 ha i dubine 5 m. Bogati su svim vrstama plemenite i druge ribe. Nastala su eksploatacijom gline bivše ciglane. Dno je glina, a obrasla su potopljenim vrbama. Prava je rijetkost i bogatstvo blizine ovih jezera gradskoj urbanoj sredini. Godine 2020. Grad Đakovo je proglasio jezera Bajer lokacijom za kupanje - kupalištem.

Jezero Mlinac akumulacijsko je jezero i nalazi se 12 km zapadno od Đakova na putu Đakovo - Đakovačka Breznica. Ukupna površina iznosi 13,60 ha. Vodena površina je nepravilna oblika zbog nekoliko zaljeva i poluotoka. Površina jezera je čista. Vodenog bilja ima vrlo malo i to na rubovima. Bogato je svim vrstama plemenite i druge ribe.

69.

68.

// *68. Jezero Jošava (Pointers)*
69. Jezero Jošava (Silvija Butković)

Državna ergela Đakovo - Ivandvor

Na Ivandvoru nedaleko od Đakova, drugoj lokaciji Ergele, smješteno je matično stado kobila s podmlatkom koji se tu odgaja i othranjuje do svoje treće godine, kad muška omad odlazi na obuku i trening u Pastuharnu. Štale za konje i stanove za radnike na Ivandvoru je još davne 1912. godine izgradio biskup Ivan Krapac. Njihov izvorni oblik i vizure sačuvani su do danas, pa stopljeni sa zadivljujućim slavonskim pejzažom i nadopunjeni smirujućom tišinom koja okružuje konje, posjetiteljima Ivandvora nudi nezaboravan doživljaj. Značaj i ljepotu Ivandvora prepoznalo je i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, koje je 2015. godine imanje Ivandvor proglasilo kulturnim dobrom Republike Hrvatske.

71.

70.

// *70. Istrčavanje krda na Ivandvoru (Silvija Butković)*

71. Lipicanac (Silvija Butković)

Sport i rekreacija

72.

Gradski bazeni Đakovo

Gradski bazeni Đakovo bazeni su na otvorenom te su najviše u funkciji u ljetnim mjesecima. Nalaze se na adresi Ante Starčevića 158, Đakovo. Sastoje se od dječjeg bazena koji sadrži vodenu gljivu iz koje teče voda i vodeni tobogan te velikog olimpijskog bazena koji sadrži *aquagan* (tobogan za vodu). Posjetiteljima je na raspolaganju i hidromasažni bazen te ležaljke i suncobrani za iznajmljivanje. Obližnji ugostiteljski objekt svim posjetiteljima nudi osvježenje. Na Gradskim bazenima Đakovo održavaju se i mnoga plivačka te vaterpolska natjecanja i događaji. Uz same bazene nalazi se i pet terena za odbojku na pijesku.

Teniski tereni

Teniski tereni ljubiteljima sporta i rekreacije nudi mogućnost pojedinačnog i grupnog zakupa termina i terena na kojima se može igrati tenis te najam sportske opreme. Teniski tereni nalaze se na adresi Ljudevita Gaja 33, Đakovo.

// *72. „City Games" na gradskim bazenima (Marin Ćuk Vurnek)*
73. Atletska tartan staza (Foto & Video „M")
74. Teniski tereni (Foto Brzica)

Atletska tartan staza

Grad Đakovo poznat je i kao grad atletike. Grad koji je davao značajna atletska imena poput Marka Boduljka, Zvonka Hukelja, prvaka bivše države i Ivana Ćurića, zatim Ivice Ujvarija, Zvonka Karolija, Verislava Perića, Tomislava Klobučara, u posljednje vrijeme Danijele Stepić i Maje Pačarić, višestruke juniorske i seniorske prvakinje

73.

74.

75.

// 75. Odbojka na pijesku, Gradski bazeni (Sportsko -marketinška agencija VOX)
76. Stadion Đakovo (Vladimir Franjić)

Hrvatske na 800 metara i Dražena Davidovića, današnjim mladim nadama novom atletskom stazom pruža kvalitetne uvjete za trening i natjecanja. Atletska tartan staza nalazi se na školskom igralištu srednjih škola: Gimnazije A. G. Matoša, Ekonomske škole Braće Radić i Srednje strukovne škole Antuna Horvata u Đakovu, na adresi Vijenac kardinala Alojzija Stepinca 11. Staza je postavljena u 2018. godini.

Gradska nastavno-športska dvorana Đakovo

Gradska nastavno-športska dvorana Đakovo, izgrađena 2003., u siječnju 2004. otvorena je za sportaše i učenike. Nalazi se na adresi Matije Gupca 13, Đakovo. Dvorana je trodijelna i prima oko 1200 gledatelja. U sastavu dvorane nalaze se uredski prostori za rad sportskih klubova i dvorana za fitness. Vanjskim fitnessom i vanjskim sportskim terenima neposredno uz dvoranu upotpunjena je cjelovita ponuda sportskog središta grada poznatog pod nazivom Hrvatski sokol.

Stadioni i nogometna igrališta

Grad Đakovo ponosi se svojim nogometnim klubovima i tradicijom igranja nogometa. Više nego bilo koji sport, kako u svijetu, tako i u Đakovu, okuplja mlade i stare na igralištima koja su često za zajednicu kojoj pripadaju i više od sportske arene. Grad Đakovo ima 10 nogometnih igrališta i stadiona. Među njima se veličinom, tradicijom i kvalitetom ističu stadion Đakovo i stadion Croatia 1971.

76.

Stadion Đakovo ima 1 028 sjedećih mjesta, od čega 596 natkrivenih na zapadnoj tribini i 432 na istočnoj tribini, a nalazi se na adresi Ruđera Boškovića 17, Đakovo.

Stadion Croatia 1971. ima 564 sjedećih mjesta, a nalazi se na adresi Trg Nikole Šubića Zrinskog bb, Đakovo.

77.

// *77. Domagoj Duvnjak (HRS / Jozo Čabraja)*

Đakovo – rodni grad Domagoja Duvnjaka

Domagoj Duvnjak (Đakovo, 1. lipnja 1988.) je hrvatski rukometni reprezentativac i trenutno je igrač THW Kiela. Igra na poziciji srednjeg vanjskog.

Već od malih nogu Domagoj je pokazivao izniman talent. Kao 14-godišnjaka, Irfan Smajlagić ga je pozvao da igra za kadetsku reprezentaciju. Kao kadet osvojio je naslov europskog prvaka u Estoniji, a proglašen je i igračem prvenstva. Kao igrač RK-a Đakovo (2004. – 2006.) debitirao je u 1. hrvatskoj rukometnoj ligi sa 16 godina. Već dvije godine kasnije je postao najboljim strijelcem lige. Zbog dobre igre i rezultata 2006. godine prelazi u RK Zagreb. Sa Zagrebom dvije godine nastupa u europskim kupovima kao standardni prvotimac.

OSVOJENE MEDALJE	
OLIMPIJSKE IGRE	
bronca	London 2012.
SVJETSKA PRVENSTVA	
srebro	Hrvatska 2009.
bronca	Španjolska 2013.
EUROPSKA PRVENSTVA	
srebro	Norveška 2008.
srebro	Austrija 2010.
bronca	Srbija 2012.
bronca	Poljska 2016.
srebro	Austrija, Norveška i Švedska 2020.
EP DO 18	
zlato	Estonija 2006.
SP DO 19	
srebro	Bahrein 2007.
bronca	Katar 2005.

Od 2009. godine do 2014. Domagojev klub je Handball Sport Verein Hamburg (Njemačka). Od 2014. godine igra za njemački THW Kiel.

Prvi nastup na velikom seniorskom natjecanju imao je na SP 2007. u Njemačkoj, gdje je Hrvatska bila peta. Na Europskom rukometnom prvenstvu u Norveškoj 2008. osvojio je svoju prvu seniorsku medalju na velikim natjecanjima - srebrnu!

Godine 2013. prema izboru Handball – Planeta, Domagoj je proglašen najboljim rukometašem svijeta.

Kapetan Hrvatske rukometne reprezentacije Domagoj Duvnjak na Europskom rukometnom prvenstvu 2020. godine proglašen je za najboljeg igrača.

Kao rođeni Đakovčanin, Domagoj svojim sportskim uspjesima promovira Đakovo, Slavoniju i Republiku Hrvatsku u zemlji i inozemstvu te promiče rukomet kao sport, na što smo vrlo ponosni.

Gradske manifestacije

Gradske manifestacije

Raznolikost i široka ponuda brojnih događanja i manifestacija u Gradu Đakovu oduševit će svakog posjetitelja. Svatko može pronaći nešto za sebe...

Siječanj / Veljača

ĐAKOVAČKI BUŠARI:
(Najveći karneval istočne Hrvatske, velika međunarodna pokladna povorka, gastrofest...)

Ožujak

DIONIZIJEV FESTIVAL
(Međunarodni festival kazališnih akademija)

Ožujak / Travanj

USKRSNI GASTROFEST
(Predstavljanje
eno-gastronomske ponude
Grada Đakova)

Svibanj

PROSLAVA DANA GRADA
(Niz različitih priredbi)

Svibanj

ĐAKOVO EXPO
(Sajam poljoprivrede, obrtništva i gospodarstva)

Svibanj

STROSSMAYEROVI DANI
(Kulturna manifestacija posvećena liku, djelu, idejama i porukama đakovačkog biskupa i mecene Josipa Jurja Strossmayera, 1815.-1905.)

Svibanj / Lipanj

PROLJETNI OPHOD KRALJICA ILI LJELJA
(Na blagdan Duhova svake godine u Gorjanima kod Đakova održava se Proljetni ophod kraljica ili ljelja iz Gorjana, zaštićenog nematerijalnog dobra upisanog na UNESCO-ovu reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva.)

Lipanj / Srpanj

ĐAKOVAČKI VEZOVI
(Međunarodna smotra folklora, svečana povorka sudionika, likovne izložbe, koncerti, konjička natjecanja, gastrofest)

Srpanj

ŠOKAČKA ALKA
(Po uzoru na poznatu Sinjsku alku, organizira se i alka u prigradskom naselju grada Đakova – Selcima Đakovačkim.)

Srpanj / Kolovoz

ĐAKOVAČKO LJETO
(Splet kulturnih, sportskih i zabavnih priredbi koje obilježavaju kolovoz u gradu)

Kolovoz

ARLA FEST
(Festival urbane kulture, radionice, izložbe, koncerti, street art, književni i edukativni sadržaji)

Rujan

DAN ERGELE ĐAKOVO
(Obilježavanje godišnjice osnutka ergele Đakovo i uzgoja konja lipicanske pasmine)

ĐAKOVO CRAFT BEER FESTIVAL
(U prekrasnom Strossmayerovu parku podno katedrale sv. Petra uz dobru glazbu i ugodnu atmosferu i najizbirljiviji pivoljupci uživat će u raznolikoj ponudi pivskih stilova po prihvatljivim cijenama.)

Rujan / Listopad

ZVONILA SU ZVONA KATEDRALE NAŠE
(Obilježavanje obljetnice oslobađanja vojnih objekata i formiranja 122. brigade HV-a u Đakovu)

Studeni

SMOTRA POVIJESNIH I GRAĐANSKIH PLESOVA I STAROGRADSKIH PJESAMA HRVATSKE
(Priredba koja ima za cilj očuvanje običaja, pjesme i plesa građanske tradicije i uvijek i ponovo izazove oduševljenje bogatstvom i raskoši građanskih kostima)

Prosinac

SVOME GRADU ZA BLAGDANE
(Niz različitih priredbi)

Prosinac

ADVENT U ĐAKOVU
(Prosinac u Đakovu donosi bajku na svakom koraku… Graciozne lipicance na gradskoj promenadi, mirise adventskih specijaliteta, tradicionalne advent-ske pjesme te originalne rukotvorine zahvaljujući kojima će baš svatko moći dio čarolije ponijeti doma…)

Prosinac

BOŽIĆNI BAL LIPICANACA
(Božićni bal lipicanaca Državne ergele Đakovo glazbeno je scenska predstava s konjima prigodne božićne tematike s jahačima, vozačima, glumcima i statistima u raskošnoj baroknoj odjeći. Glazbeno-scenski spektakl koji će vas ostaviti bez daha. Ispred jahaonice održava se i prigodan advent s tradicionalnim proizvodima.)

Prosinac

SILVESTARSKA NOĆ
(Nova godina se u Đakovu od 1998. godine dočekuje u miru i veselju uz glazbu i šampanjac.)

Nagrade i priznanja

ĐAKOVAČKI VEZOVI – MEĐUNARODNA TURISTIČKA POVELJA FEST-a (Europska federacija turističkih novinara), ZASLUGE ZA TURIZAM 2005.

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ĐAKOVA – ĐAKOVAČKI VEZOVI – godišnja turistička nagrada „ANTON ŠTIFANIĆ" 2007.

„VOLIM HRVATSKU" – „ZELENI CVIJET" 2009. – u kategoriji uređenosti mjesta kao cjeline – Mjesta od 20.000 do 40.000 stanovnika: 2. MJESTO – GRAD ĐAKOVO

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ĐAKOVA – ZLATNI INTERSTAS 2010. „Za doprinos razvoju tradicijskog kontinentalnog turizma"

„VOLIM HRVATSKU" – „ZELENI CVIJET" 2010. – u kategoriji uređenosti mjesta kao cjeline – Mjesta od 10.000 do 30.000 stanovnika: 2. MJESTO – GRAD ĐAKOVO

„VOLIM HRVATSKU" – „ZELENI CVIJET" 2011. – u kategoriji uređenosti mjesta kao cjeline – Mjesta od 10.000 do 30.000 stanovnika: 1. MJESTO – GRAD ĐAKOVO

„DOŽIVI HRVATSKU – EXPERIENCE CROATIA" – oznaka kvalitete u kulturnom turizmu – kulturno događanje – Đakovački vezovi, pobjednik 2013.

„BRONČANA RUŽA EUROPE" – EUROPSKA NAGRADA 2014. – kontinentalna asocijacija za cvijeće i krajobraz ENTENTE FLORALE EUROPE – GRAD ĐAKOVO

„ČOVJEK KLJUČ USPJEHA-DJELATNIK GODINE" 2015. – kategorija ostale uslužne djelatnosti- godišnja Hrvatska turistička nagrada- Djelatnica godine Blaženka Rotim iz Đakova

50. ĐAKOVAČKI VEZOVI – godišnja turistička nagrada „ANTON ŠTIFANIĆ" 2016.

GRAD ĐAKOVO I OPĆINA GORJANI – FINALISTI EDEN-a u kategoriji Europske destinacije izvrsnosti 2016./2017. godine na temu „KULTURNI TURIZAM"

ĐAKOVAČKI VEZOVI – DODJELJENA OZNAKA „EFFE Label" 2017. - 2018. koja predstavlja izvrsnost i nudi međunarodnu prepoznatljivost jedinstvenosti pojedinog festivala u cijeloj Europi

ĐAKOVAČKI VEZOVI – NACIONALNA GODIŠNJA NAGRADA „SIMPLY THE BEST" u kategoriji osobitih događaja - 2017. godina

GRAD ĐAKOVO – finalist u kategoriji „DESTINACIJA GODINE", potkategorija „NAJUSPJEŠNIJA DESTINACIJA KONTINENTALNE HRVATSKE" - 2018. godina

ĐAKOVAČKI VEZOVI - POVELJA REPUBLIKE HRVATSKE za izniman doprinos očuvanju i njegovanju slavonske tradicijske baštine te promicanju hrvatske nacionalne kulture i identiteta - 2019. godina

Manifestacija Đakovački vezovi dugi niz godina nositelj je oznake TOP događaj Republike Hrvatske, koju dodjeljuje putem financijske potpore Hrvatska turistička zajednica.
TOP događaj je događaj koji je glavni motiv dolaska turista u destinaciju i doprinosi sljedećim ciljevima:

- promociji Hrvatske kao turističke destinacije
- unapređenju/obogaćivanju turističkog proizvoda/ponude pojedine uže ili šire destinacije i Hrvatske u cjelini
- razvoju sadržaja koji omogućavaju produljenje turističke sezone
- povećanju ugostiteljskog i drugog turističkog prometa, posebice u razdoblju pred i posezone
- jačanju snage brenda hrvatskog turizma
- stvaranju prepoznatljivog imidža hrvatskog turizma.

Izdavač:
Grad Đakovo

Za izdavača:
Marin Mandarić

Uredništvo:
Robert Francem, Sanja Rogoz Šola, Marija Burek

Tekst:
Mirko Ćurić, Marija Burek

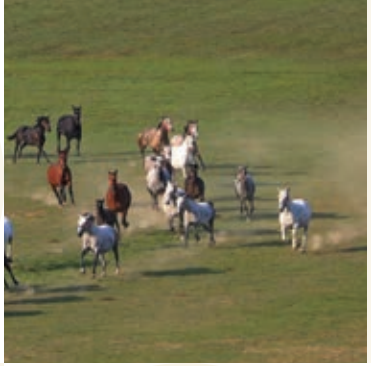
Grafički dizajn:
Siniša Vidić, Grafika d.o.o.

Tisak:
Čarobni tim d.o.o., Osijek

Naklada:
1000 primjeraka, veljača 2021.

ISBN: 978-953-48593-1-5

Grad Đakovo

TZG Đakova

HR 31400 ĐAKOVO, Kralja Tomislava 3
Tel: +385 31 812 319, +385 31 811 233
E-mail: tz-grada-djakova@os.t-com.hr
Facebook: @VisitDjakovo
Instagram: @visitdjakovo
www.tzdjakovo.eu

HRVATSKA
Puna života

// Biskupski dvor // Đakovačke legende // Hrvatski ovčar // Bogatstvo mirisa i okusa // Vinski podrum // Prirodne atrakcije // Sport // Manifestacije //